

GÖÇ ÖZEL SAYI

PUGAT

Pusula Güvenlik Araştırmaları Topluluğu

Sayı:1 Yıl:2022

**DÜNYA GÖÇ ÜZERİNE
KURULUDUR**

**AFGAN AKINI VE
TÜRKİYE**

Bütün devrimler ve dönemler
ya bir göç ile başlamıştır ya da
kapanmıştır...

Önümüzdeki aylarda yaklaşık 4 milyon
Afganın ülkeyi terk etmesi bekleniyor.
Öncelikli adresleri Türkiye...

İÇİNDEKİLER

4

DÜNYA GÖÇ ÜZERİNE KURULUDUR

Neredeyse bütün dönemler ya bir göç ile başlamış ya da kapanmıştır.

8 GÖÇ HUKUKİ STATÜ VE KAVRAM KARMAŞASI

Göçe dair kavram karmaşası ve Türkiye'nin politikası

17 DEVLETLERİN MENFATLERİ VE AFGAN GÖÇÜ

Menfaatler çerçevesinde belirlenen göç politikaları ve sonuçları

21 AFGANİSTAN'DA KAYBEDEN KİM?

Birileri için hergün ölüm korkusu ile geçen koskoca ve adeta yaşanmamış bir 20 yıl.

26 AFGAN AKINI VE TÜRKİYE

Umalım ki ülkeye akan binlerce Afgan arasında, başka hesapları olan ya da şeytani planlar için devşirilmeye hazır kimseler bulunmaz.

30 SURİYELİ GÖÇMENLER

Türkiye dünyada en fazla “göçmeni” barındıran birinci ülke konumuna gelmiştir

36 ALMANYA'DAKİ SEÇİM VE TÜRKİYE KÖKENLİ MİLLETVEKİLLERİ

Göçmen kökenli milletvekili sayısı toplamın ancak yüzde 10'u.

40 YUNANİSTAN'DA SİĞİNMACILARI BEKLEYEN TEHDİT: PUSH BACK

Yunanistan'ın güncel sınır politikası: Sığınmacıların şiddet ve baskı ile geri itilmesi.

Pusula Güvenlik Araştırmaları Topluluğu (PUGAT) bağımsız bir düşünce ve araştırma topluluğu olarak çoğunluğu güvenlik bürokrasisinde yer almış kişilerce 2021 yılında kurulmuştur.

Son yıllarda Türkiye’de yaşanan hukuksuzluklar ve diktatoryal uygulamalar, yerel, bölgesel ve küresel anlamda sosyolojik, siyasi, ekonomik, dış ilişkiler ve medya alanında, özgürlükler ve güvenlik boyutlu bir çoğ yıkıcı etki oluşturmaktadır.

PUGAT, bu sorunları analiz edip, sorunların çözümine ve demokratik bir dünyanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

PUGAT, küresel güvenliğin inşasındaki en önemli adımlardan birisinin güvenliğin etik boyutlarını ihmal etmeden, bireylerin güvenliğinin sağlanması olduğuna inanmaktadır. Bireylerin, toplulukların ve ülkelerin güvenlik algılarına etki eden parametreleri ve güvenlik kaygılarını, dünden bugüne yaşanan tecrübelerle ortaya koymak ve ihtiyaç duyulan çözümlere barış, eşitlik, adalet ve hukukun üstünlüğü ilkelerini önceleyen alternatifli güvenlik politikalarıyla katkıda bulunmak PUGAT’ın amaçları arasında yer almaktadır.

Farklılıkların önemli bir zenginlik olduğu bilinciyle çalışmalarını yürüten PUGAT, önyargısız ve bağımsız fikirlerle ulusal ve uluslararası kamuoyuna katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

DÜNYA GÖÇ ÜZERİNE KURULUDUR

Orhan Turan

Ülkenin sana, senin de ülkeneye verecek bir şeyin kalmadığında, orada durmanın bir anlamı da yoktur!

Dünya göç üzerine kuruludur. Neredeyse bütün devrimler ve dönemler ya bir göç ile başlamış ya da kapanmıştır.

Çevresindeki koşullardan doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen ve artık buldukları yerden bir umudu kalmayan insanlar, imkân bulur bulmaz kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri veya daha iyi imkanlara sahip olabilecekleri başka ülkelere göç etmişlerdir. İnsanları göçe zorlayan nedenler sadece ekonomik değil, aynı zamanda politik ve sosyal sebeplerden de söz konusudur. İstihdam sorunu, gelecek korkusu, adalete olan inancın kaybedilmesi, kendilerini değersiz görme veya çalışmalarının karşılığını alamamak bu sebeplerden sadece birkaçıdır.

İnsanları göçe zorlayan politik ve sosyal sebepler de söz konusudur.

Nasıl ki yatırımcılar ve sermaye sahipleri ekonomiye güvenin olmadığı bir yerde durmazlarsa, aynı şekilde donanımlı ve yetişmiş insanlar da demokrasi ve özgürlüğün olmadığı yerleri veya kendilerini değersiz hissettikleri çevreleri terk ederler.

Tüm dünyayla beraber son dönemlerde Türkiye’de de sürekli olarak göç haberleri ile karşılaşıyoruz. Okumak için yurtdışına çıkan öğrenciler, ekonomik sorunlardan bunalan işçiler, politik sebeplerden ötürü ülkeden ayrılanlar, sürgüne gönderilenler, hak ettikleri kıymeti başka diyarlarda arayan doktorlar, mühendisler, yazılımcılar, bilişimciler...

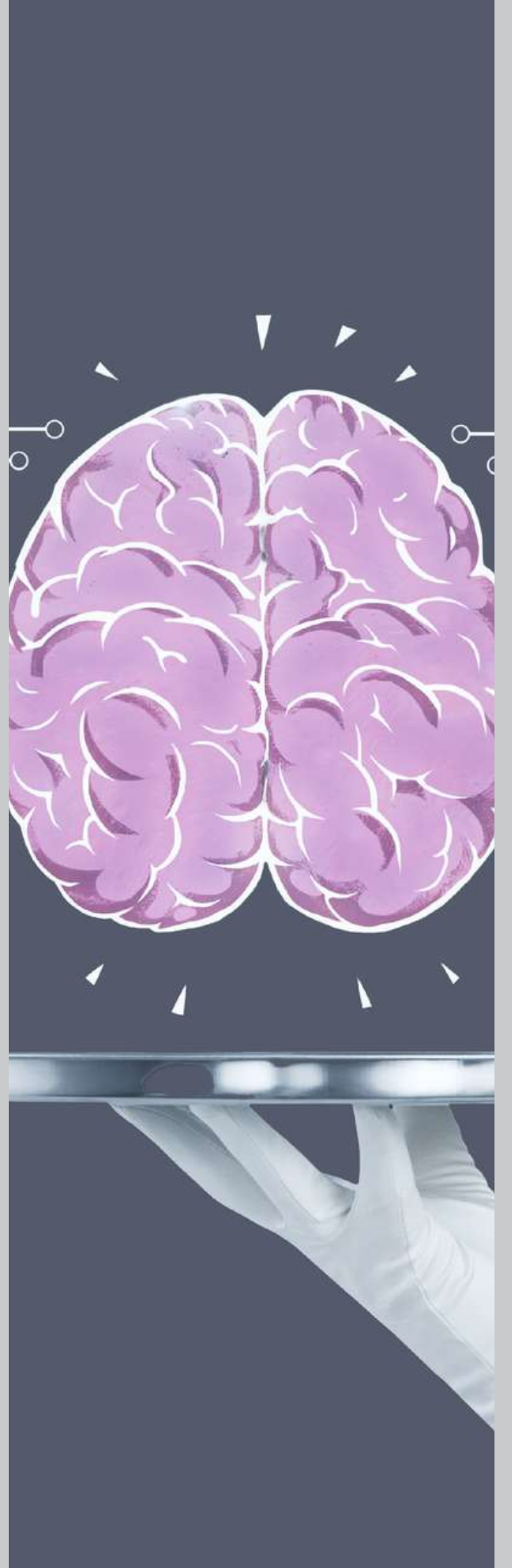
Yurtdışında okuma ve sonrasında oraya yerleşme isteği liselere kadar düşmüş durumda. 2012’de sadece 59 doktor yurt dışına taşınma amacıyla başvuruda bulunmuşken 2021’de bu sayı 1400’lere kadar yaklaştı. Keza mühendislerde de durum farklı değil. Türkiye bu insanları, Boğaziçi Üniversitesi hocası Lale Akurun’un deyişiyle **“yetiştirip altın tepside yurt dışına sunuyor”**.

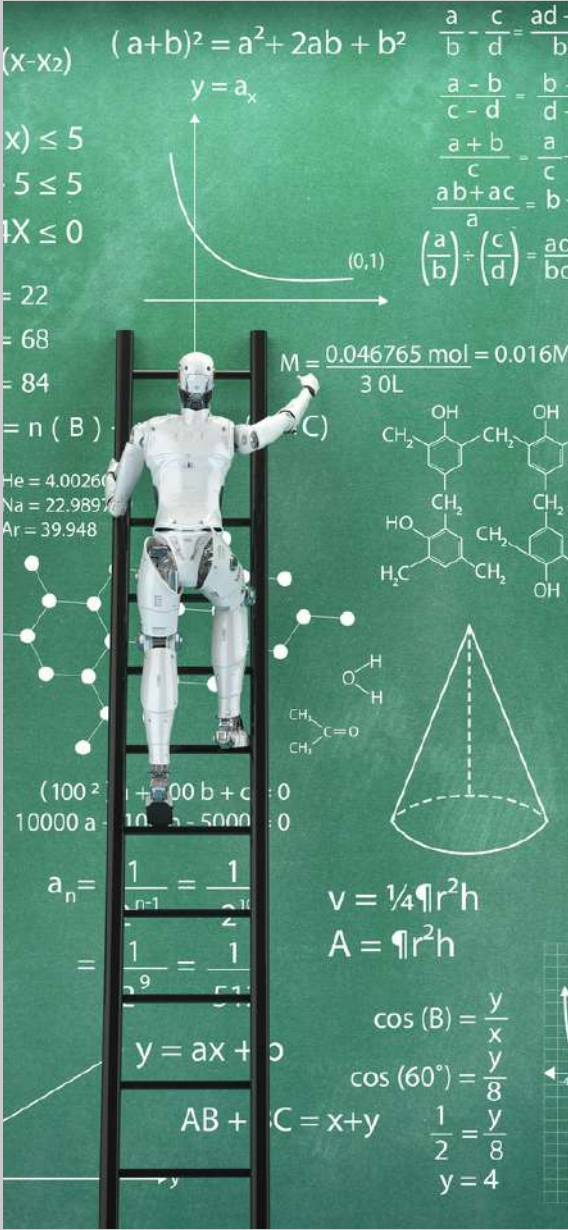
Üniversitelerdeki hocalar, eğitime yurtdışında devam etmek isteyen öğrencilerin referans mektubu taleplerine karşılık vermekten yoruluyorlar. Mesleğine başka bir ülkede en az beş sene sonra başlayabileceğini bildiği halde hayatına yurt dışında devam etmek isteyen avukatlar, psikologlar biliyorum.

Bu göçler kimi zaman bir başka ülkeye birinci sınıf uçuşlarla veya yatlarla gerçekleşiyor. Milyon dolarlık yatırımların yapıldığı yeni ülkesinde kendisini; önceden hazırlanmış bir ev, bir araba, önünde hazır duran bir çevre ve bir iş bekliyor. Son 3 yılda 10 bin milyoner ile 13 bin girişimci ve iş insanı Türkiye’yi terk etti.

Kimisi de zoraki imkanlarla ve hatta politik sorunlar yaşayanlar yasadışı yollarla bir mülteci teknesiyle ülkeden ayrılıyorlar.

Zenginler katında oturanlar bütün sermayesini toplayıp yurt dışına giderken, daha alt katta oturanlar ise bütün birikimini geride bırakıp çıkıyorlar. Kimi **“beyin göçü”** yapıyor; bürokrat, güvenlikçi veya hukukçu gibi **“kıymeti daha çok kendi ülkesinde olan”** kimileri ise bütün tecrübesini geride bırakıyor.

Herkesin kafasında, kalmak ve göçüp gitmekle ilgili bir ikilem var. Bazen eski öğrencilerim veya Türkiye’de kalan arkadaşlarım, bu konu hakkında görüşlerimi merak ediyorlar. Maruz kaldığım politik baskıları bir tarafa koyacak olursam, kendi göç kararına esas olan kriterimi onlara da söylüyorum:

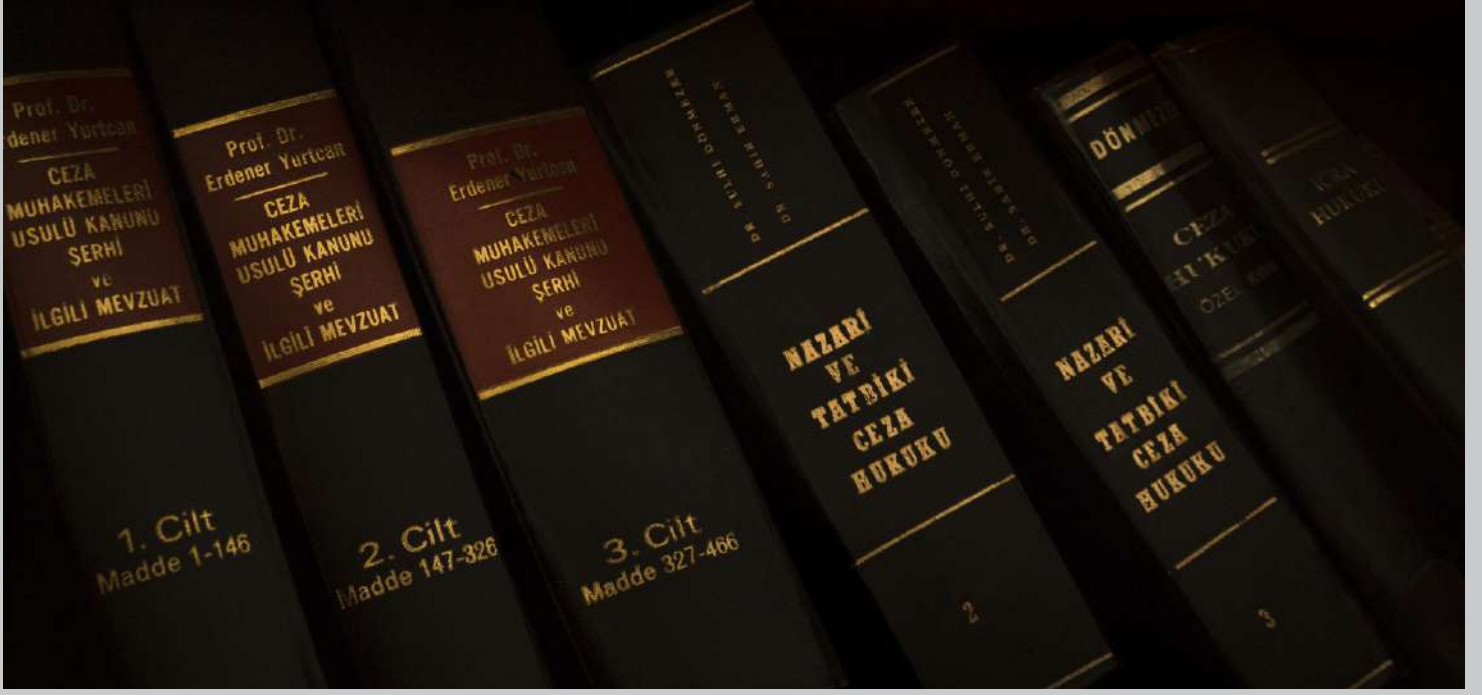
“Ülkenin sana, senin de ülkeneye verecek bir şeyin kalmadığında, orada durmanın bir anlamı da yoktur!”

Türkiye’de siyasi iktidar tarafından “tersine beyin göçü” masalları anlatılsa da göç edip gidenler “kalıp da ülkesi için mücadele etmeyen hainler” olarak itham edilseler de veya “asıl onları biz ülkemizde istemiyoruz” gibi söylemlerde bulunsalar da ortada bir gerçek var. Ülke, kelimenin tam anlamıyla geleceğini ve yetişmiş, vasıflı eleman gücünü kaybediyor. Son 3 yıldaki “beyin göçü”nden ötürü oluşan maddi kaybın, toplam dış borcun nerdeyse yarısına yani en az 220 milyar dolara tekabül ettiği söyleniyor. İşin kötüsü, yan etkileri ve pasif değerlerle birlikte gerçek kayıp bundan çok daha fazlası.

Dünya göç üzerine kuruludur demiştik. Türkiye’nin son yıllarda verdiği devasa boyuttaki göçün ne kadarı ileride ülkeye geri dönecektir, bilinmez. Bununla birlikte ülkenin şimdiki baskıcı ortamının sadece bugüne etki etmediğini, ülkenin bu ve benzeri yollarla geleceğini etkilediğini de görmek gerekir.

Bu göç dalgasının da ileride ne tür devirlere ve dönemlere kapı açacağını ve yeni dünya dengesinde nasıl bir rol oynayacağı bilmiyoruz. “Görünen Köyün Kılavuzu” isimli kadim kitap ele alınıp kapağı açıldığında bu rolü anlayabileceğiz.

**Herkesin
kafasında,
kalmak ve göçüp
gitmekle ilgili bir
ikilem var.**

Göç – Hukukî Statü ve Kavram Karmaşası

Orhan Turan

*“mülteci”, “sığınmacı”, “göçmen”, “geçici koruma sahibi” veya
“uluslararası koruma başvuru sahibi”*

2022 yılı itibarıyla Türkiye, resmi verilere göre 3,5 milyonu Suriyeli ve 500 bini Afganistanlı olmak üzere toplamda 5 milyondan fazla ve resmi olmayan kimi verilere göre ise 10 milyona yakın yabancı nüfusuna ev sahipliği yapmaktadır.

Türkiye sadece Suriyeliler için değil, coğrafi konumu nedeniyle Irak, Afganistan, Pakistan, İran ve bazı Afrika ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkeden gelen yabancılar için de bir “*hedef ülke*” veya diğer ülkelere geçmek için “*transit ülke*” konumuna gelmiştir.

Başta ifade etmeliyim ki, Suriye’den Türkiye’ye kitlesel göçlerin başladığı 2011 yılına dek Türkiye’nin kapsamlı ve programlı bir göç politikası yoktu ve henüz göçle ilgili etkin bir yasal düzenleme bulunmuyordu. Bu nedenle, göçle ilgili yeni kurumlar, kapsamlı yasal düzenlemeler ve uzun vadeli politikalar belirlenmesine ihtiyaç duyulmuş ve bu yönde adımlar atılmıştır. İçişleri Bakanlığı’nın, 2012 yılında bir yönerge, Nisan 2013’te çıkarılan AB ve uluslararası mevzuat ile uyumlu kapsamlı göç yasası, 2014 yılında çıkarılan yönetmelik ve 2013 yılında Göç İdaresi Başkanlığı’nın kurulması bu çalışmalardan bazılarıdır.

“
***Türkiye hedef ve
transit ülke
konumuna gelmiştir.***
”

Kavram Karmaşası

İlk zamanlarda, devletin resmî beyanlarının yanı sıra basında da Suriyeli yabancılar için ulusal ve uluslararası hukuk açısından herhangi bir statü karşılığı bulunmayan misafir ifadesi en sık kullanılan kavramlardan biriydi. Ayrıca, meseleye dini açıdan bakanlar tarafından Suriyeliler ve Afganistanlılar gibi Müslümanlar için din kardeşi/dindaş, mezhepdaş, muhacir ve mazlum gibi tanımlar kullanıldı.

Bu insanlar için hangi kavramın kullanılacağı konusunda siyasetçilerin ve yöneticilerin kafası karışık durumda!

Misafirlik zamanı çoktan geçildi, ancak yapılan yeni düzenlemelere rağmen bu insanlar için hangi kavramın kullanılacağı konusunda sadece vatandaşın ve basının değil, aynı zamanda siyasetçilerin ve yöneticilerin de kafası karışık durumda!

İlgili Kavramlar

Bu yüzden, Türkiye'deki yabancılar hakkında, birbirine yakın gibi görünen ancak farklı anlamları ve hukuki karşılıkları bulunan "mülteci", "sığınmacı", "göçmen", "geçici koruma sahibi" veya "uluslararası koruma başvuru sahibi" gibi terimlerin açıklığa kavuşturulması gerekiyor.

1. Göçmen (Migrant): Bu ifade en geniş kapsamlı göç terimidir. Evrensel olarak kabul edilen bir tanımı olmamakla birlikte Göç Terimleri Sözlüğü ve BM'ye göre, hangi sebepten olursa olsun, gönüllü veya gönülsüz, bir yıldan fazla yabancı bir ülkede ikamet eden birey olarak tanımlanır. Bu sebeple bazılarının iddia ettiği gibi ekonomik, eğitim ve sosyal durumlar gibi sadece daha iyi bir yaşama sahip olma idealiyle göç edenleri değil, aynı zamanda mülteci tanımındaki zorlayıcı nedenlerle ülkesini terk edenleri de kapsar. Örneğin, Uluslararası Göç Örgütü (IOM) mültecileri de göçmen kategorisine alıyor.

Türkiye’de bir yıldan fazla konaklayan bütün yabancılar, BM, IOM ve Göç Terimleri Sözlüğü’ne göre göçmen olarak tanımlanabilir.

Düzensiz Göçmen (Irregular Migrant):

Gerekli izin ve belgelere sahip olmaksızın ülkeye giriş yapan (yasadışı giriş), buraya yerleşen veya çalışan ya da yasal yollarla girip yasal süresi içerisinde çıkmayan kişiler için kullanılıyor. Düzensiz göçmen, menşee ülkelerden hedeflenen ülkeye ulaşmak için yasal ya da yasal olmayan yollarla ülkeye girip bu ülkeyi bir geçiş ülkesi olarak kullanan kişileri de kapsar.

Bu kişiler ev sahibi ülkenin hukuki statüsünden yoksundurlar. Bazen bu kavram yerine kullanılan kaçak veya yasadışı göçmen tabirleri suç işleme eylemiyle özdeşleştirildiğinden kaçınılması gereken kavramlardır.

Türkiye’ye geçici niyetlerle gelip de Ege Denizi veya Meriç Nehri üzerinden Avrupa’ya geçmek isteyen Suriyeli veya Afganistanlı yabancıları örnek verebiliriz.

2. Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi (Holder of International Protection Status):

Devletlerin kendi vatandaşlarını koruma yükümlülüklerini yerine getiremediği durumlarda, başka ülkelere sığınma talebinde bulunan insanların güvenlik içerisinde yaşamaları, tehlikeli olan yerlere gönderilmemeleri ve temel insan haklarından yararlanabilmeleri anlamına gelmektedir. Bu statü dört kavramı içinde barındıran genel bir durumu ifade eder: Mülteci, şartlı mülteci, ikincil koruma ve geçici koruma.

“*Türkiye, Avrupa ülkeleri haricinde kendisine sığınanlara mülteci statüsü vermemektedir.*”

a. Mülteci (Refugee): Genel olarak, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle kendisini baskı altında hissettiği için kendi devletine olan güvenini kaybeden, kendi devletinin ona tarafsız davranmayacağını düşüncesi ile ülkesini terk ederek, başka bir ülkeye sığınma talebinde bulunan ve bu talebi o ülke tarafından “kabul edilen” kişidir.

Türkiye, taraf olduğu Cenevre Sözleşmesi'nin ilgili Protokolü'ne koymuş olduğu çekince nedeniyle hukuki olarak Avrupa ülkeleri haricinde kendisine sığınanlara mülteci statüsü vermemektedir. Dolayısıyla Suriye, Pakistan, Irak veya Afrika ülkelerinden gelen yabancılar Avrupa ülkesi olmadığından, bu kişiler mülteci olarak tanımlanamaz.

Ancak Ukrayna'daki savaştan kaçarak Türkiye'ye gelen ve başvurusu kabul edilen kişiler, ülkeleri Avrupa Konseyi'nde yer aldığı için mülteci olabilirler.

b. Sığınmacı / Aday Mülteci (Asylum Seeker): Mültecilikten önceki kategoriye (aday mülteci) ifade etmek için kullanılmaktadır. Temel bir insan hakkı olarak, mültecilik için sıralanan nedenlerle ülkesini terk ederek, başka bir ülkeye sığınanlara denilmektedir. Bu nedenlerle başka bir ülkeye geçip henüz sığınma talebinde bulunamamış, sığınma talebi henüz kabul edilmemiş veya inceleme aşamasında olan kişilerdir.

Sığınmacı aday mülteci olarak görüldüğünden dolayı Cenevre Sözleşmesi'ne konulan çekinceye rağmen Türkiye'de mültecilik statüsü alamayacak kişilerin bu statüyü alması mümkün değildir..

c. Şartlı Mülteci Statüsü (Holder of Conditional Refugee Status): Avrupa dışında meydana gelen olaylar nedeniyle, mülteci tanımındaki şartları haiz olduğunu iddia ederek, üçüncü ülkelere iltica üzere Türkiye'den uluslararası koruma talebinde bulunan vatansız kişilerdir.

Yine burada Cenevre Sözleşmesi'ne konulan çekinceye rağmen Avrupa'dan gelmeyen yabancılar bu statüyü alamazlar.

Türkiye'deki yabancıların birçoğu kendi devletleri ile vatandaşlıklarının devam etmesi (vatansız olmaması) ve iltica yollarının kapalı olması sebebiyle şartlı mülteci kapsamında değildir.

ç. Geçici Koruma Statüsü (Temporary Protection): Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınıra gelen veya sınırı geçen ve haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılar sağlanan korumayı ifade etmektedir.

Örneğin, ülkelerindeki çatışma ve yaygın şiddet ortamından kaçarak ve koruma talebi ile kitlesel biçimde Türkiye'ye gelen Suriyelilere sağlanan statü ulusal mevzuata göre "Geçici Koruma"dır ve bu kişiler de "Geçici Koruma Kapsamındaki Kişiler" biçiminde tanımlanabilir. Bu sebeple, Göç İdaresi Başkanlığı tarafından bu kişilere "Geçici Koruma Kimlik Belgesi" verilmektedir.

Bununla birlikte, bir Avrupa ülkesinden, örneğin Ukrayna'dan gelen yabancılar, geçici koruma için değil, daha yüksek bir koruma statüsü hakkı veren iltica için başvurmaktadırlar.

3. Vatansız Kişi (Stateless Person/ Haymatloss): Herhangi bir devletin kanunlarına göre vatandaş olarak sayılmayan kişidir. Yoksa, vatanından uzak kalan kişi olarak düşünülmemelidir.

Dünyanın neresinden olursa olsun, Türkiye'ye gelen, kendi devletlerinin vatandaşlığından çıkarılıp da henüz Türkiye vatandaşı olmayan kişiler için bu tanım kullanılabilir. Bunun dışında Türkiye'deki yabancı kişiler eğer kendi ülkeleriyle vatandaşlık bağlarını sürdürüyorlarsa vatansız olarak değerlendirilemezler.

**Suriyelilere "Geçici
Koruma Kimlik Bellgesi"
verilmektedir.**

4. İkincil Koruma Statü Sahibi (Holder of Secondary Protection Status):

2013'te çıkan yasaya göre, mülteci veya şartlı mülteci statüsüne sahip olamayan ancak ülkesine geri dönmesi durumunda hakkında ölüm cezası verilen, işkenceye veya onur kırıcı eyleme maruz kalacak veya ülkesindeki çatışmalardan dolayı şahsına yönelik tehditle karşılaşacak olması sebebiyle ülkesinin korumasından yararlanamayan veya yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, ikincil koruma statüsü verilir. Türkiye'de geçici korumadan yararlanan kişiler bu korumadan yararlanamaz.

Suriyeliler gibi birçok yabancı geçici koruma kapsamında oldukları için ikincil koruma hakkından yararlanamazlar ve kendileri için bu tabir kullanılamaz.

Sonuç

Türkiye'ye göç eden yabancı uyruklu nüfus hakkındaki kavram karmaşasının giderilerek doğru tanımların kullanılması hem o insanların günlük yaşamdaki haklarının ve sorumluluklarının belirlenmesi ve hem de göç ile ilgili politikaların oluşturulması açısından önemlidir.

Özet olarak ifade etmek gerekirse,

- Evrensel tanımına göre Türkiye’de bir yıldan fazla kalanların hepsi göçmen statüsündedir.
- Suriye veya Afganistan gibi Avrupa dışındaki ülkelerden gelerek Türkiye’de bulunan yabancıların büyük bir çoğunluğu geçici koruma altındaki kişilerdir.
- Türkiye’den Avrupa ya da başka kıta ülkelerine geçmek isteyenler düzensiz göçmendir.
- Ukrayna gibi Avrupa ülkelerinden gelerek koruma talebinde bulunanlar sığınmacı ve başvurusu kabul edilenler ise mülteci olarak görülebilir.
- Uluslararası koruma statüsündekiler, vatansızlar gibi tanımlamalar, Türkiye’deki Suriyelilerin konum ve statüleri ile ilgili gerçeği yansıtmamaktadır.

DEVLETLERİN MENFAATLERİ VE AFGAN GÖÇÜ

Kerem Doğan

Devletlerin zorunlu göçü tehlike olarak değerlendirmeleri Afganların hayat mücadelesini daha da zorlaştırıyor.

ABD ve NATO birliklerinin Afganistan'dan çekilmesi ve Taliban'ın bölgede gücünü artırması, ülkelerindeki güvensizlik ortamı ve yoksulluğa rağmen şimdiye kadar ülkelerini terk etmeyip hayata tutunmaya çalışan Afgan vatandaşları da göç etmeye zorlamakta. Ancak bu zorunlu göçün neden olduğu insani mağduriyetler uluslararası arenada göz ardı edilerek ve bir bakıma da Afganların sığınma ve korunma ihtiyaçlarının karşılanması sorumluluğundan kaçınılarak, durumun oluşturacağı güvenlik problemi ya da bu göçün kontrol altına alınması gerekliliği tartışılıyor. Evet, devletlerin ister kendi vatandaşlarını koruma ve onların yaşamlarını ve üretkenliklerini devam ettirme kaygıları ile, ister kendi devlet politikalarını uygulama maksadıyla dışarıdan gelebilecek tehditleri önlemek için bu zorunlu göçü tehlike olarak değerlendirmeleri Afganların hayat mücadelesini daha da zorlaştırıyor.

Batılı devletlerin mevcut yönetim politikalarını Fransız düşünür Michel Foucault'un "*Yönetimsellik ve Biopolitika*" (Governmentality and Biopolitics) yaklaşımına dayandırarak başlayabiliriz.

Foucault'nun yönetimsellik politikasına göre devlet, kendi varlığının devamlılığını sağlamak ya da kendi sınırlarını koruyabilmek için sahip olduğu nüfusun üretkenliğinin de devamlılığını sağlamak zorundadır. Bu da onların sağlık yaşam, güvenlik ve refah ihtiyaçlarının sağlanması ile mümkündür.

Bu sebeple devlet, hastaneler, hapishaneler, okullar ve karakollar yoluyla nüfusunu kontrol altında tutar ve kurumsal bekasını sağlamayı hedefler.

Bir diğerk teorik yaklaşım olan “göçün güvenlikleştirilmesi”nden (securitisation of migration) de burada bahsetmek gerekmektedir. Göçün güvenlikleştirilmesi kavramı, politikacıların ve devlet yöneticilerinin söylemlerinde göçün tehdit olarak tartışılması, bu tehdidin kontrol altına alınmasını amaçlayan kontrol mekanizmaları ve yasaların üretilmesi safhalarını kapsayan bir süreçtir. Bu süreçte bir yandan ülkelerde sözü geçen yöneticilerin ve politikacıların toplum nazarında tehdit olarak kabul görmesine yol açacak şekilde bu konuyu sürekli gündemde tutmaları, alınacak önlemler için zemin oluşturmakta, toplumun ve göçün kontrolünü kolaylaştırmaktadır. Tekrar Foucault’nun yaklaşımına dönersek; onun ‘yönetimsellik’ yaklaşımını göçün idaresi ve kontrolü ile kesiştirdiğimizde, “göçün güvenlikleştirilmesi” kavramının teorik olarak hangi kaygılarla ortaya çıktığını yorumlayabiliriz.

Maksat; hem kendi vatandaşını kontrol altında tutma hem dışardan plansız bir biçimde gelen ve tehdit olarak algılanan göçmenleri kontrol altında tutmadır. Evet, batılı devletler kendi vatandaşlarını korumak, onların huzur ve refahını sağlamak ve dolayısıyla **nüfusun üretkenliğinin devamını sağlamak maksadıyla göçü kontrol altına almak** istiyor. Bu hedef doğrultusunda göç politikasını yönlendiriyor, yasalar çıkarıyor ülke sınırlarını korumaya yönelik adımlar atıyorlar. Hatta göç dalgasının kendi sınırlarına ulaşmadan durdurulabilmesi için üçüncü ülkelerle antlaşmalar yapıyorlar.

Nitekim Avrupa Birliği, 2015 yazında Suriyeli göçmen krizi esnasında verdiği sınavda başarısız oldu ve o zamana kadar izlemiş olduğu göç politikasının teorideki gibi işlemediğini gördü.

Bu problem hala çözülememiş olsa da;

- Eylül 2020’de yayınlanan Avrupa Birliği Göç Paketi,
- Avrupa Birliği Sınır Güvenlik Birimi’nin (FRONTEX) Akdeniz açıklarında ve Türkiye-Yunanistan kara ve deniz sınırlarındaki faaliyetleri,
- Yunanistan’ın Türkiye kara sınırında güvenliği artırma çabaları (5 m yüksekliğindeki çelik duvar inşası, teknolojik donanımın güçlendirilmesi) ve
- AB-Türkiye arasında 2016 yılında imzalan ve devamlılığı ilave müzakerelerle sağlanan anlaşma,

Bu sonuçlar, AB'nin göç sorununa karşı gösterdiği yetersiz çabalar ve bu soruna kendi geleceği ve güvenliğine odaklanarak çözmeye çalışması nedeniyle ortaya çıkmıştır.

Avrupa ülkelerinin Afgan göçüne yaklaşımı da aynı doğrultudadır. Yani kendi vatandaşlarının refahını devam ettirme kaygılarını öncelemektedir. Avusturya Başbakanı Sebastian Kurz'un 'Eğer insanlar kaçmak zorundalarsa, herkesin Avusturya, Almanya ya da İsveç'e gelmesindense, Türkiye gibi komşu ülkeleri ya da Afganistan'ın güvenli bölgelerini kesinlikle daha doğru yer olarak görüyorum,' söylemi bunu açıkça ortaya koymaktadır. Aynı şekilde Taliban'ın etkinliğini ve bölge halkına olan baskısını artırmasına rağmen Avrupa ülkeleri daha önceden sığınma talepleri olumsuz sonuçlanan Afganistan uyruklu insanları sınır dışı etme faaliyetlerini durdurmadı.

Sivil toplum kuruluşlarının baskısı karşısında durumu ciddiye almak zorunda kalan Almanya Federal Hükümeti ancak 11 Ağustosta bu politikadan caydı. Hemen ardından Hollanda ve Fransa da Afganlar için iade politikalarından caydılar. Yani bu tarihe kadar AB ülkeleri bölgede meydana gelen olayları görmezden gelerek Afganistan'ı "güvenli ülke" kabul ediyordu.

Bu noktada AB ülkelerinin göç politikasını "devletin bekası için kendi vatandaşını yaşatırken, tehdit olarak görülen yabancıların yaşama haklarını pek de önemsememe" olarak özetleyebiliriz.

“*AB ülkeleri
Afganistan'ı
"güvenli ülke" kabul
ediyordu.*”

AFGANİSTAN'DA KAYBEDEN KİM?

Aydın Yavuz

**Trilyonlarca dolar harcayan Amerika mı?
Yurtlarından olan binlerce Afgan mı?
Kim kaybetti...**

ABD ve NATO güçlerinin Afganistan'dan çekilmeye başlaması ile birlikte Taliban güçleri durdurulamayan bir ivme ile ilerlemekte. Afganistan'ın büyük bir bölümünü kontrol altına almayı başaran Taliban güçleri, ilerleme istikametlerinde neredeyse herhangi bir direnişle karşılaşmamakta.

Afganistan'ın büyük şehirleri bir bir Taliban güçlerinin eline geçiyor. Bölgeden gelen haberlere göre Kandahar ve Herat da Taliban güçlerinin eline geçmiş durumda. Herat'ı savaştan ele geçiren Taliban güçlerinin, Herat Kabilesinin lideri olan ve Herat Aslan'ı olarak adlandırılan İsmail Han (75)'i yakaladığına yönelik sosyal medyada paylaşımlar yer almakta.

Afganistan'da yaklaşık 20 yıldır devam eden Uluslararası Komisyonun varlığı, ABD ve NATO güçlerinin çekilme kararı almasıyla birlikte son buldu. ABD Başkanı Joe Biden, ABD güçlerinin Ağustos-Eylül 2021 tarihine kadar çekileceğini açıkladı.

Bu süreçte, miktarına dair tam bir rakam verilemese de trilyonlarca dolar harcanmış ve harcanmaya da devam edilmekte. İnsan kaynakları açısından bakıldığında ise, 2.400'den fazla ABD askeri, 3.800'den fazla yüklenici firma elemanı, 66.000 Afgan asker ve polisi, 1.000'den fazla NATO ve diğer müttefik ülke askeri, 47.000'den fazla Afgan sivil halkı, 50.000'den fazla Taliban ve muhalif güçlerden insan hayatını kaybetti. Bu rakamlara hastalık, gıda, su, altyapıya erişim eksikliği ve savaşın diğer dolaylı sonuçlarından kaynaklanan ölümler dâhil edilmemiştir. Ayrıca on binlerce de yaralı var. Örneğin sadece ABD güçlerinin 20.000'den fazla görevlisi yaralandı.

“Afganistan'ın büyük şehirleri bir bir Taliban güçlerinin eline geçiyor.”

**Afgan mültecilerin
nihai hedefi, Türkiye
üzerinden, Avrupa
ülkelerine gitmek.**

Bunlara ilave olarak milyonlarca insan, yerinden yurdundan edildi, çocuklar yetim, kadınlar dul kaldı. Elektrik, su ve kanalizasyon gibi en temel alt yapı sıkıntılarını, harabe halinde sokakları her yanda görmek mümkün. Afganistan artık, gelecek adına umut olacak çok az imkânın kaldığı bir ülke. Kısacası açlık, yokluk, stress, kötü yaşam koşulları ve birileri için hergün ölüm korkusu ile geçen koskoca ve adeta yaşanmamış bir 20 yıl.

Taliban ile ABD arasında Şubat 2021'de varılan anlaşmada, ABD ve NATO güçlerinin çekilmesi kararı alındı. Bunun karşılığında Taliban ve Afgan güçleri ise El Kaide, IŞİD ve diğer uluslararası terör örgütlerinin Afganistan'ı diğer ülkelere tehdit ve saldırı maksatlı kullanmalarına müsaade etmeyecekler.

ABD ve NATO güçlerinin Afganistan'dan çekilmeye başlaması, Taliban güçlerinin özgüvenini artırmış ve kendilerinde yirmi yıldır süren savaş sonrasında artık muzaffer olduklarına dair bir his uyandırmıştır. Bu hissiyatla hareket eden Taliban güçlerinin umulmadık şekilde hızlı ilerlemesi, Afgan halkında korku ve paniğe neden olmaktadır. Özellikle NATO ve ABD güçleri ile geçmişte ve hâlihazırda irtibatı olan kişilerde ve Taliban'ın egemenliğini kabul etmeyen hemen herkeste bu kaygı daha fazla. Kendilerini güvende hissetmeyen halkın büyük çoğunluğu bulunduğu bölgeyi terk ediyor. Bu yeni mülteci dalgasıyla birlikte birçok Afgan vatandaşı komşu ülkeler Pakistan ve İran sınırına dayanmış durumda. Buralarda kısa süreli barınma ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılayan mültecilerin nihai hedefi, geçiş güzergâhı konumunda olan Türkiye üzerinden, kendileri için daha güvenli ülkeler konumundaki Avrupa ülkelerine gitmek.

Yürüttüğü politikalarla yıllardır dünyaya toplum mühendisliği dersi veren, sosyolojik ve psikolojik kuram ve teorilerin neredeyse tamamına yakınına beşiklik eden Batı medeniyetinin, savaş sonrası böylesi bir toplumsal gelişmenin olacağını kestirememesi mümkün olmasa gerek.

ABD'nin bir anda Afganistan'dan çekilmesi üzerine yüzlerce komplo teorisi geliştirilmiş olsa da kesin olan şu ki, Afganistan'dan çekilen bu büyük ABD gücü atıl kalmayacaktır. Doğanın boşluk kabul etmeyeceği gerçeğinden ve Büyük Strateji "Grand Strategy" kapsamında Afganistan'dan çekilen ABD ve NATO güçlerinin yeni hedef olarak nereye ve nasıl yelken açacağını muhtemelen çok yakın bir gelecekte, belki 1-2 yıl geçmeden göreceğiz. Bu "Büyük Strateji"nin, kelebeğin kanat çırpma etkisi veya dolaylı tutum olarak açıklayabileceğimiz etkilerinin olması da kaçınılmazdır.

İnsanın aklına gelen en temel soru, bu çekilme kararı Korona pandemi sürecinin sonrasına ertelenemez miydi?

4 Milyona yakın Afgan halkının ülkeyi terk etmesi beklenmektedir. Bu insanların sağlık durumları, gidecekleri ülkelerde yaşayacakları ekonomik ve sosyal problemler ile oralara taşıyacakları sosyal ve ekonomik yükler ve sağlık sorunları düşünüldü mü acaba?

Avrupa'nın şu andaki en büyük gündemi, dördüncü Korona dalgasının gelmesi ile birlikte yeni bir kapanma programının uygulamaya geçirilmesi. Bu sürecin de yaklaşık 9 ay süreceği fısıltıları dolaşımda. Avrupa Birliği Devletleri'nin Afganistan'dan kaynaklanacak mülteci krizine karşı yapacağı en büyük katkı ise Türkiye gibi geçiş güzergâhı konumundaki ülkelere ekonomik yardımda bulunmak ve böylece mültecilerin bu ülkelerde barınmalarını ve sosyal hayata adapte olmalarını desteklemek.

**Afgan mültecileri
konusunda da yine Türkiye
yalnız kalacak.**

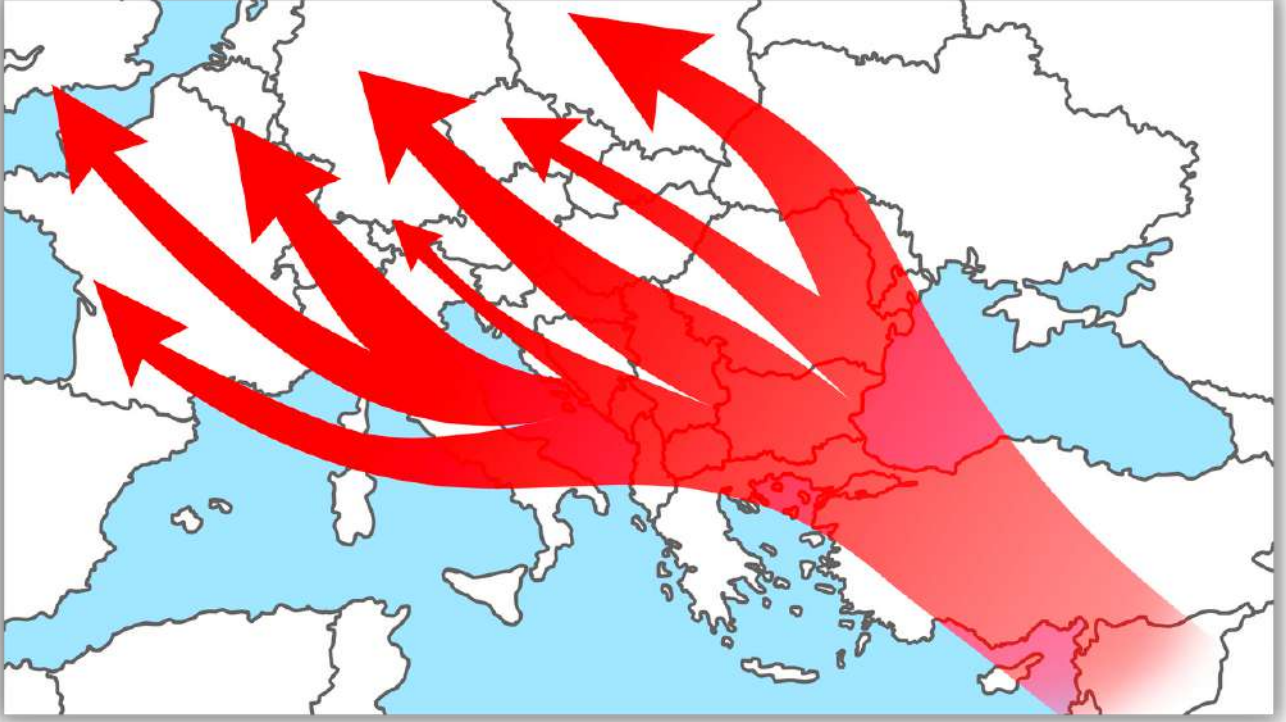
Mültecilerin batı istikamatindeki ilk durağı olan İran'ın ciddi ekonomik problemleri mevcut ve gelen mültecileri Türkiye'ye yönlendirmekte. Türkiye'de, son yıllarda ülkedeki ekonomik sorunlarla birlikte geçim sıkıntıları artan halkın, özellikle Suriyeli mültecilere karşı sosyal tepkileri her geçen gün daha fazla tırmanıyor. Bu yeni mülteci dalgasının toplum ve iş hayatına entegre edilmesinin yeni sorunları da beraberinde getireceği aşıkâr.

Peki, kimileri için bir geçiş güzergâhı, kimileri için ise yeni hayata başlama fırsatı olan Türkiye'nin, bu mülteci dalgasına yönelik planı veya öngörüsü var mı? Son yıllarda ekonomisi iyice bozulan Türkiye, bu mültecilere gerekli insani desteği sağlayabilecek mi? Bilinmez. Ama gerçek şu ki, bu mülteci dalgası önümüzdeki günlerde Türkiye'nin ekonomisini negatif yönde etkileyecek ve Afgan mültecileri konusunda da yine Türkiye yalnız kalacak.

Barış, demokrasi ve evrensel insan hakları ilkelerini getirme iddiası ile Afganistan'a giden ülkeler, arkalarında büyük bir sosyal problem bırakarak ülkeyi terk ettiler. Her ne kadar mülteci sorunlarından etkilenen birçok ülke olsa da, Afganistan'daki 20 yıllık savaşın en büyük kaybedeni ve kaybetmeye devam edeni Afgan halkının kendisidir.

AFGAN AKINI VE TÜRKiYE

Bahadır Şahin

ABD kendisinden sonraki nöbetçiyi kolaylıkla bulmuşa benziyor. En uygun aday tabi ki; Mehmetçik!

Amerika'nın Afganistan'dan çekilmesinin ardından ülke deyim yerindeyse sahipsiz kaldı. Kısa sürede ülkenin %85'ini kontrol altına alan Taliban bu defa daha hızlı ve daha acımasız. Özellikle Afgan polisinde ve ordu mensuplarında büyük çözülme yaşanıyor. Yıllardır Afganistan'da konuşlanmış olan yaklaşık yüz bin Amerikan askeri varlığının on yıl içinde sıfıra indirilmesi başta Afganlar olmak üzere bölge ülkelerini germiş durumda. ABD ve NATO güçleri, ülkede buldukları süre içerisinde aşçısından tercümanına, askerinden polisine kimle temas ettiyse hepsi Taliban tarafından kâfirlerle işbirliği yapmakla suçlanıyor ve maalesef "sirasını bekliyor".

ABD başkanı Biden, kendilerine destek olan Afganlara özel vize hakkı vereceklerini ifade etti, ancak bu vize işlemlerinin Taliban'ın ilerlemesinden daha hızlı yürümesi gerektiğinin maalesef farkında değil. "Bunca yıl sonra ülkeyi Taliban'a bırakıyorsunuz. Bu saatten sonra Afganistan'daki ölümlerden ABD sorumludur, farkında mısınız?" gibi eleştirilere de "Yıllardır Afgan ordusunu eğitiyoruz, kendi güvenliklerini ve geleceklerini tesis etmek artık Afganların görevidir" diye cevap veren Biden duygu dolu(!) konuşması ile Afgan halkının gönlünde taht kurdu. Giderayak bölge ülkelerinin de desteğini talep etti. Kendisinden sonraki nöbetçiyi ise kolaylıkla bulmuşa benziyor.

Bölgede Amerikan ordusundan sonra sorumluluk alacak askerin profili şöyle olmalı: Yıllarca Amerikan ordusunu bile terleten sert coğrafyada sıcak çatışma riskini alabilmeli (Yirmi yılda yaklaşık 20.000 zayıt), ülkede NATO'nun varlığını hissettirmeli, çıkması muhtemel iç savaşa müdahale edebilmeli, batılı ülkelerin destekçilerinin, personelinin ve yardım kuruluşlarının ülkeden çıkışını sağlayan havaalanını korumalı. En uygun aday tabi ki; Mehmetçik.

Bu işe gönüllü ülke profili ise yine az bulunan türden. Bu ülke; dengesiz politikaları ile NATO'nun ve batı dünyasının güvenini kaybetmiş olmalı, anlamsız S-400 kriziyle ABD'yi karşısına almalı, yöneticileri yolsuzluk, uyuşturucu kaçakçılığı ve daha birçok suçtan kara listeye girmiş olmalı.

Ayrıca Halkbank davası gibi -sonucu ağır bekleyen davaları olmalı. Böyle ülke bulmak bu devirde çok da kolay değil. Hem Afganistan gibi bir bataklığı hem de yerinden edilmiş milyonlarca insanın sıkıntısını yüklenecek yegâne ülke maalesef "Türkiye". Müslüman kimliği ve Pakistan'la iyi ilişkiler kurmuş olması ise Afganistan probleminin çözümüne olumlu etki eder diye düşünülüyor.

Önümüzdeki aylarda yaklaşık 4 milyon Afganın ülkeyi terk etmesi bekleniyor ve görünen o ki öncelikli adresleri de Türkiye olacak. Çünkü diğer muhtemel adresleri olan İran ekonomik krizle boğuşuyor ve gelenleri hiç bekletmeden, daha "misafirperver" olan Türkiye'ye yönlendiriyor.

Türkiye, Avrupa'ya geçişlerde önemli bir atlama tahtası olarak görülüyor. Ülkeye kimin girdiğinin sağlıklı takip edilememesi ve milyonlarca insanın iş hayatına ya da sosyal hayata entegre edilememesi ise büyük toplumsal sorunlara gebe. Örneğin, Avrupa Komisyonuna göre Türkiye'deki Suriyelilerin yaklaşık %20'sinin kayıtları bulunmuyor. Afganların gelişine ise daha hazırlıksız yakalanıldığı aşikâr.

Türkiye'deki Suriyelilerin %20'sinin kayıtları bulunmuyor. Afganların gelişine ise daha hazırlıksız yakalanıldığı aşikâr.

Afganistan uzmanı Prof. William Maley'e göre yurtlarını terkeden milyonlarca insan mülteci olarak adlandırılmaz. Türkiye'de yaşayan ve bayramlaşmaya ülkelerine gidip gelen Suriyeliler de mülteci olarak tanımlanamaz. Türk jandarmasının cep telefonlarıyla kaydedip, yine Türk jandarmasına ihbar ettiği akın akın sınırdan geçen Afganlar da ne yazık ki anlaşmalarla kabul edilen mülteci tanımına girmiyor. Onlar bambaşka bir anlaşmanın ürünü. Afgan yığınlarının Erdoğan'a alan açacağı ve hatta iktidarının ömrünü uzatabileceği çok yersiz bir ihtimal değil.

Umalım ki Türkiye, kontrolsüz Afgan akını ile Özgür Suriye Ordusu benzeri Erdoğanist-cihadist paramiliter bir yapılanmaya ev sahipliği yapmaz. Umalım ki ülkeye akan binlerce Afgan arasında, başka hesapları olan ya da şeytani planlar için devşirilmeye hazır kimseler bulunmaz.

Çok mu iyimser yaklaşıyoruz?

SURİYELİ GÖÇMENLER

Orhan Turan

...“ümmeççi” yaklaşım tarzı, sınırlara yönelik “açık kapı” tavrı, iç politikadaki oy kaygısı sorununun hem sebebi hem de neticesidir...

2011 yılında patlak veren Suriye Savaşı sonucunda tarihte benzeri görülmemiş bir şekilde Türkiye de bu sorundan nasibini aldı ve görünen o ki 2023 genel seçimlerinin başlıca konularından biri de bu olacak.

İktidarın dış politikadaki tutarsızlığı, “ümmetçi” yaklaşım tarzı, sınırlara yönelik “açık kapı” tavrı, kendisine seçmen kazandırmak maksatlı iç politikadaki oy kaygısı başlı başına hem bu sorunun sebebi hem de neticesidir. Yıkıcı savaş sonrası ülkeyi terk eden 5.5 milyondan fazla Suriyelinin yaklaşık 1 milyonu Avrupa’ya ve 1 milyonu diğer komşu ülkelere sığınırken, 3.5 milyondan fazlasına ev sahipliği yapan Türkiye bu rakamlar ile dünyada en fazla “göçmeni” barındıran birinci ülke konumuna gelmiştir.

Öncelikle bu insanların konum ve statülerinin mülteci, sığınmacı veya vatansız olarak tanımlanamayacağını, genel anlamda “göçmen” ve hukuki anlamda “uluslararası koruma altındakiler” veya “geçici koruma altındakiler” olması gerektiğini söylemeliyiz. “Misafir” veya “muhacir” gibi hukuki/resmî olmayan duygusal veya dini söylemleri de doğru bulmadığımı başta belirtmeliyim.

Kısa sürede ülkelerine geri döneceği düşünülen Suriyelilerin kalıcı olduğu anlaşıldığında, mevcut ihtiyaca cevap vermeyen mevzuat yerine kapsamlı bir göç yasası hazırlanarak yürürlüğe konması önemliydi. Ancak sığınmacı sayısı ve bunun getirdiği problemler o kadar büyük ki bu düzenleme de Suriyeliler sorununu çözmek için yetersiz kaldı.

Sorunlar

1.Öncelikle; Türkiye gibi işsizliğin yüzde % 11'den fazla olduğu (gençlerin % 19.3'ü) bir ülkede 3.5 milyon Suriyelinin olması beraberinde ciddi sorunlar getirmektedir. Suriyeli göçmenler, inşaat, tekstil ve tarım gibi sektörler başta olmak üzere işverenler tarafından ucuz işgücü olarak görülmekte. Bu durumda hem Suriyeliler ekonomik sorunlar yaşamakta hem de ülke vatandaşlarının yarısından fazlasının Suriyelilerin işlerini ellerinden aldığı düşünmelerine neden olmaktadır.

2.Ülke genelinde kendi imkanlarıyla hayatlarını sürdürmekte olan milyonlarca Suriyelinin büyük bir kısmı ise barınma konusunda ciddi sorunlar yaşamaktadır. Kamplarda kalan az sayıdaki göçmenin haricindeki büyük bir kesim, değerinin çok üzerinde fiyatlarla kiraladıkları evlerde barınmaya çalışmaktalar.

3.Yarısından fazlasını kadınların ve çocukların oluşturduğu Suriyeliler, eğitim ve dil öğrenimi konusunda ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Okula gitmeyen çocukların daha fazla istismar ve kötü muamele riski altında olduğu, fiziksel ve psikolojik gelişimlerini tamamlayamayacakları muhakkaktır. Bu durumda, adeta "kayıp kuşak" haline gelecek olan eğitimsiz Suriyeli çocukların ileride suç ve istihdam gibi konularda ciddi sorunlara neden olacağı öngörülmelidir.

4.Sağlık güvencesi olmayanların sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur ve sığınmacıların çoğunluğu hastane ortamında başta iletişim olmak üzere sorunlar yaşamaktadır.

5.Çok sayıda Suriyeli çocuğun taciz edildiği veya küçük yaşta evlendirildikleriyle ilgili haberler de medyaya yansımaktadır. Angelina Jolie'nin ziyaret ettiği kampta ortaya çıkan taciz skandalı ve sadece Kilis'te en az 5000 erkeğin Suriyeli kadınlarla evlendiği haberleri bunlara örnektir.

Suriye uyruklu göçmenlerin yaşadıkları sorunlar bir yana ileride ülkenin karşısına dikilecek olan dağ gibi problemler yumağı da karşımızda duruyor. Ülkenin içinden geçtiği sancılı sürece bir de ülke nüfusunun yüzde 5'ine tekabül eden sığınmacılar eklendiğinde hâliyle vatandaşın tepkisi de ağır olmaktadır. Bu tepkiler de yer yer ırkçılığın körüklenmesine ve Bolu Belediye Başkanının ve Zafer Partisi Genel Başkanının medyaya yansıyan söylemlerinde olduğu gibi toplumsal barışı tehdit eden tahrik edici durumların oluşmasına yol açmaktadır.

Suriye'deki savaşın bitmesi ve Suriyelilerin ülkelerine dönmeleri kısa sürede mümkün görünmediği için eğer ki acil bir önlem alınmaz ise, Ankara'nın Altındağ ilçesinde Suriyelilere eklemek götürülen yardım kamyonlarının yerli halk tarafından taşlanarak, yardım edilmesinin engellenmeye çalışılmasından çok daha ağır toplumsal sorunların ortaya çıkması muhtemeldir.

0 halde Suriyelilerin , ülkede "misafir" ya da geçici olarak değil de uzun yıllar yaşayacakları düşünülerek sorunlara uzun vadeli kalıcı çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Çözüm Önerileri

Suriyeli göçmenler sorunu veyahut ortaya çıkan göç dalgası daha iyi nasıl yönetilebilir sorusuna verebileceğim cevap ise kısaca aşağıdaki gibi olacaktır;

1.Türkiye'nin en başta dünyadaki ve özellikle Avrupa'daki ülkeleri ve uluslararası kuruluşları sırtındaki yükü azaltmaya ve paylaşmaya zorlayarak, bu eşitsiz/adaletsiz durumu gidermesi gerekiyor. AB'den gelen fon çeklerini kullanma siyasetinin kalıcı olarak sürdürülebilmesine imkân yoktur.

2.Açık kapı politikasının terk edilmesi veya zaten çok yüksek olan sayının artmasının önüne geçilmesi gerekiyor.

3.En önemli ve acil çözüm yolu olarak başta dil ve eğitim olmak üzere entegrasyon süreçlerini etkinleştirmek gerekiyor. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini beklemeden acilen bu gerçeklikle yüzleşilmelidir. Eğitim, dil kursları ve meslek kurslarına acilen öncelik verilmelidir. Özellikle kadın ve çocukların, Türkçeyi öğrenmeleri topluma entegrasyon süreçlerini kolaylaştıracak ve hızlandıracaktır. Burada, sadece devlet okullarının değil, gönüllü sivillerin de harekete geçirilip, "dil kafeleri/dil koçluğu" gibi destekleyici argümanların kullanılması sağlanmalıdır.

4.Göçmenlerin özel durumları hakkında toplumun bilgilendirilmesi ve "ırkçı/faşizan" yaklaşımlara prim verilmemesi hususu önemli bir gündem maddesi olarak ele alınmalı, hoşgörüsüzlük içeren her türlü söylemlerden uzak durulmalıdır.

5.İktidar mültecilere yönelik "ümmeççi" bakışını, "din kardeşliği", "hicret" gibi din ve inanç eksenli duygusal ve popülist/siyasal söylemleri bir kenara bırakmalıdır.

**İktidar
mültecilere
yönelik
popülist/siyasal
söylemleri bir
kenara
bırakmalıdır.**

6.Türkiye ve Suriye'nin medeni kanunlarının farklı olması nedeniyle Suriyeli kadınların çok eşlilik ve medeni kanun hakkında bilgilendirilmesi ve Türk Medeni Kanunu'nun çok eşliliğe izin vermediğinin anlatılması gerekmektedir.

7.Başta cinsel şiddete uğrayarak mağdur olan kadın ve çocuklara psikolojik destek verilmesi, kadın ve çocukların güçlenerek sivil hayata katılması sağlanmalıdır.

8.Göçmenlere yüksek fiyatlarla sağlıksız koşullardaki konutların kiralanması önlenmeli, sığınmacıların insan onuruna yakışır bir şekilde yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılması ve bu durumu istismar edenlerin cezalandırılmasını sağlayacak yasal düzenlemeler getirilmelidir.

9.Suriyeli göçmenlerin toplum içerisine dağıtılarak gettolaşmalarının önüne geçilmelidir.

10.Sorunun iç politikaya alet edilmeden ve gündem belirleyen ana unsur olarak görülerek siyasetçilere ve sivil topluma yapıcı mesajlar gönderilmelidir.

11.Geçmişteki örnekler, özellikle bu konuyu uzun zamandır gündeminde tutan Avrupa ülkelerinin durumu iyi analiz edilmelidir. Örnek uygulamalar göç politikasına adapte edilmelidir.

Sonuç

Suriyeli göçmenler konusunda uluslararası evrensel hukuk kuralları işletilmeli ve üzerinde konsensüs sağlanan mantıklı çözümler geliştirilmelidir. İnsana yaraşır ve akılcı yeni bir göç politikası geliştirilmesi ve yukarıda örnek olarak verilen çözümlerin kademe kademe artırılarak etkin bir şekilde uygulanması gerekir. Aksi takdirde, halihazırda “göç” konusunda onlarca sorunla boğuşan Türkiye'yi, ilerleyen yıllarda çok daha büyük sorunlar beklemektedir.

— “ —
**Üzerinde konsensüs
sağlanan mantıklı
çözümler
geliştirilmelidir.**
— ” —

Almanya'daki Seçim ve Türkiye Kökenli Milletvekilleri

Bahadır Şahin

Göçmen toplumuna göz kırpmak isteyen partilerin tercih ettiği Türkiye kökenli politikacılar milletvekilliği listelerine girebiliyorlar mı?

Almanya'daki son seçimde ipi göğüsleyen geçmişte bakanlık ve belediye başkanlığı yapmış olan Olaf Scholz. Sosyal Demokrat Parti'nin (SPD) emektarlarından olan Scholz yaklaşık 45 yıldır siyasetin içinde. 24 yıldır da milletvekilliği, belediye başkanlığı ya da bakanlık görevlerinde bulundu. Korona yardımlarının mimarı olarak bilinen Scholz en son Angela Merkel'in yardımcısı ve maliye bakanlığı görevindeydi. Eşi ise Brandenburg eyaletinin eski Milli Eğitim Bakanı. Yani ailece kırmızı plakadan inmeyenlerden.

Gelelim Türkiye kökenli milletvekillerine...

Almanya'da geçmişten günümüze politikayla en içli dışlı olan ve ülkenin siyasi hayatına en hızlı ayak uyduran toplum Türk toplumu. Sayısı yaklaşık üç milyonu bulan Türk vatandaşlarının büyük bir bölümü sağ partilere mesafeli duruyor. Sosyal Demokrat Parti (SPD) ise ülkedeki Türk nüfusun neredeyse yarısının ilk tercihi.

Meclise giren göçmen kökenli milletvekili sayısı ise toplam milletvekili sayısının yüzde onunu geçemiyor. Halbuki Almanya'da göçmen kökenli nüfus, toplam nüfusun yaklaşık dörtte biri. En genç Türkiye kökenli milletvekillerinden olan SPD'li Hakan Demir'e göre bu bir demokrasi sorunu.

Son seçimde yaklaşık yüz göçmen kökenli vekil adayı federal meclise girmek için yarıştı ve beşte biri başarılı oldu. Bu vekillerin siyasi profillerine bakıldığında ise şöyle bir tablo ortaya çıkıyor. Alman sağından vekil olan Türk kökenli siyasetçiye pek rastlanmıyor. Çoğu sol partilerden.

Göçmen kökenli milletvekili sayısı toplam milletvekili sayısının yüzde onunu geçemiyor.

Yüksek eğitim almamış Türkiye kökenli milletvekili sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor.

Bu milletvekillerinin çoğu 60'lı yıllarda Almanya'ya gelen misafir işçi (**Gastarbeiter**) çocukları. Neredeyse hepsi çok iyi bir eğitim sürecinden geçmişler ve devlet kademesinde görev almışlar. Hatta azımsanmayacak bir kısmı da göçmenlikle ilgili devlet dairelerinde çalışmış ve hukuk eğitimi almış. Aralarında fabrika işçiliği yapmış milletvekili olsa da ne ilginçtir ki yüksek eğitim almamış Türkiye kökenli milletvekili sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor.

Kendilerinden beklendiği gibi ilgilendikleri konuların başında Almanya'daki yabancıların problemleri geliyor. Buna karşın Türkiye gündemi ile pek meşgul olmuyorlar.

En bilinen Türkiye kökenli siyasetçi Cem Özdemir. Misafir işçi bir ailenin çocuğu olan Özdemir 1994 yılından beri aktif olarak politika sahnesinde. Yeni kabinedeki görevi ise Gıda ve Tarım Bakanlığı. Cem Özdemir taşı gediğine koyan açıklamalarıyla dikkat çeken renkli bir politikacı. Mesela; Almanya'da yaşayan Türklerin gidip de Türkiye'de oy kullanmalarına karşı. Almanya'daki Türklerin bir kısmı tarafından çok sevilirken bir kısmı tarafından nefret edilen ve de tehditlerin hedefi olan bir politikacı.

Maalesef Alman parlamentosundaki Türkiye kökenli vekillerin birçoğunda Türkiye'ye kayıtsızlık gibi bir tavır da söz konusu. Cem Özdemir ise diğer vekillerin aksine Türkiye'deki gündemi de yakından takip eden birisi.

Sosyal demokrat partili Aydan Özoğuz ise Alman toplumuna en hızlı adapte olan misafirlerden. Eşi Alman ordusunda görev almış ve SPD partisinde yöneticilik yapmış olan Filoloji uzmanı Özoğuz, misafirlikten ev sahipliğine hızlı geçiş yapmış. Sadece Türkiye kökenli göçmenlere değil Almanya'ya gelen tüm yabancılara **(Auslander)** sahip çıkan Özoğuz, ülkede yükselmekte olan aşırı sağcılığa tepki gösteren bir isim. Maalesef o da tehditlerden nasibini almış bir milletvekili.

Alman meslektaşlarının Türkiye kökenli milletvekillerine bakışı ise başka bir tartışma konusu. Siyaset bilimci Frauke Miera'ya[i] göre göçmen toplumuna göz kırpmak isteyen partilerin tercih ettiği Türkiye kökenli politikacılar ancak son sıralardan milletvekilliği listelerine girebiliyorlar ve ne kadar başarılı olurlarsa olsunlar iş meclisteki kritik pozisyonlara **“mandate”** geldiğinde geri plana itiliyorlar. Hatta bu nedenle partisinden istifa edenler bile var. Partide söz sahibi olup yine de yüreği soğumayan ve **“Şiddetle dövüşmek zorunda kaldım bu makam için”** (fight fiercely) diyenler de yok değil.

Almanya'daki Türkiye kökenli milletvekillerine kısaca göz atmış olduk. Siyaset bilimci Robert Dahl'ın sözleriyle noktayı koyalım. **“Demokratik kurumların gelişiminde üç büyük kilometre taşı bulunmaktadır: Oy kullanma hakkı, temsil etme hakkı ve muhalefet hakkı.”**

[i] Miera Frauke, Political Participation Of Migrants In Germany, https://ec.europa.eu/migrant-integration/library-document/political-participation-migrants-germany_en, 2022

Yunanistan'da Sığınmacıları Bekleyen Tehdit: “Push-Back”

Pugat

Uluslar Arası Af Örgütü; Yunanistan'ın mevcut sınır politikası sığınmacıları şiddet ve baskı ile geri itmekten ibaret.

Yunanistan'ın güncel sınır güvenliği politikası: Sığınmacıların şiddet ve baskı ile geri itilmesi.

Yunanistan, ülke sınırlarında bulunan sığınmacı ve mültecilerin sayısını azaltmak için, yasal ya da yasadışı her yolu denemeye devam ediyor. Yasal yolları uygulamak için AB'ye destek çağrısında bulunan ve imzalanan anlaşmalarla sıkı mülteci politikalarına yasal zemin hazırlayan Yunanistan, bir yandan da uluslararası insan hakları hukukunu görmezden gelerek sığınmacılara şiddet uyguluyor. Son günlerde sınır karakollarında gözaltında tutulan birçok sığınmacı, uluslararası yasalara aykırı bir şekilde Türkiye'ye geri itiliyor (push-back).

Bilindiği üzere AB ve Yunanistan arasında 7 Haziran 2021 tarihinde imzalanan anlaşmaya göre Suriye, Afganistan, Pakistan, Bangladeş ve Somali uyruklu sığınmacılar için Türkiye, güvenli üçüncü ülke statüsüne alındı. Böylelikle bu beş ülkeden gelen sığınmacılar için Yunanistan ve Avrupa Birliği ülkelerine iltica etme yolları neredeyse kapandı diyebiliriz. Bu ülkelerden gelen sığınmacılar Yunanistan'da iltica prosedürünü başlatır başlatmaz, Yunanistan kendisinde bu ülke vatandaşlarını Türkiye'ye iade etme hakkını görüyor.

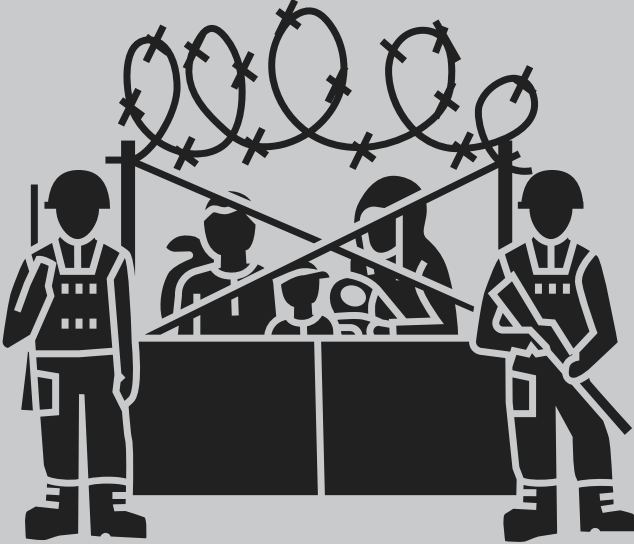
**Erdoğan bu durumu AB'yi
tehdit maksatlı bir koz
olarak elinde
bulundurmaya devam
ediyor.**

İnsan hakları savunucuları bu kararı kınarken Türkiye'nin bu ülke vatandaşları için güvenli ülke olmadığını da vurguluyorlar. Gerekçe olarak da Türkiye'nin içinde bulunduğu anti-demokratik yönetim şekli ve güven vermeyen sığınma ve iltica sistemini gösteriyorlar. Türkiye'ye sığınma talebinde bulunma ve koruma elde etme hakkının sınırlı ve neredeyse imkânsız olmasının yanı sıra, Türkiye'de terörizmle mücadele kapsamında yapılan operasyonlar çerçevesinde sığınmacıların tutuklanması da sürpriz olmayan bir senaryo olarak değerlendiriliyor.

Daha kötüsü ülkelerindeki zulümden ve şiddetten kaçarak özgürlüğe kavuşmak için yola çıkan insanların "gönüllü" olarak kendi ülkelerine dönmeleri için Türkiye'de şiddet ve baskıya maruz kaldıkları da belirtiliyor. Yani AB'nin Türkiye ile 2016 yılı Mart ayında yapmış olduğu, Yunanistan'a gelen yasadışı göçmenlerin Türkiye'ye iadesine ilişkin anlaşma, bu kapsamda Türkiye'ye yapılan finansal destek ve hatta 25 Haziran'da tekrar gündeme gelen 3 Milyar Euro'luk yardım paketi, bu korumaya muhtaç olan insanların ihtiyaçlarına cevap vermiyor.

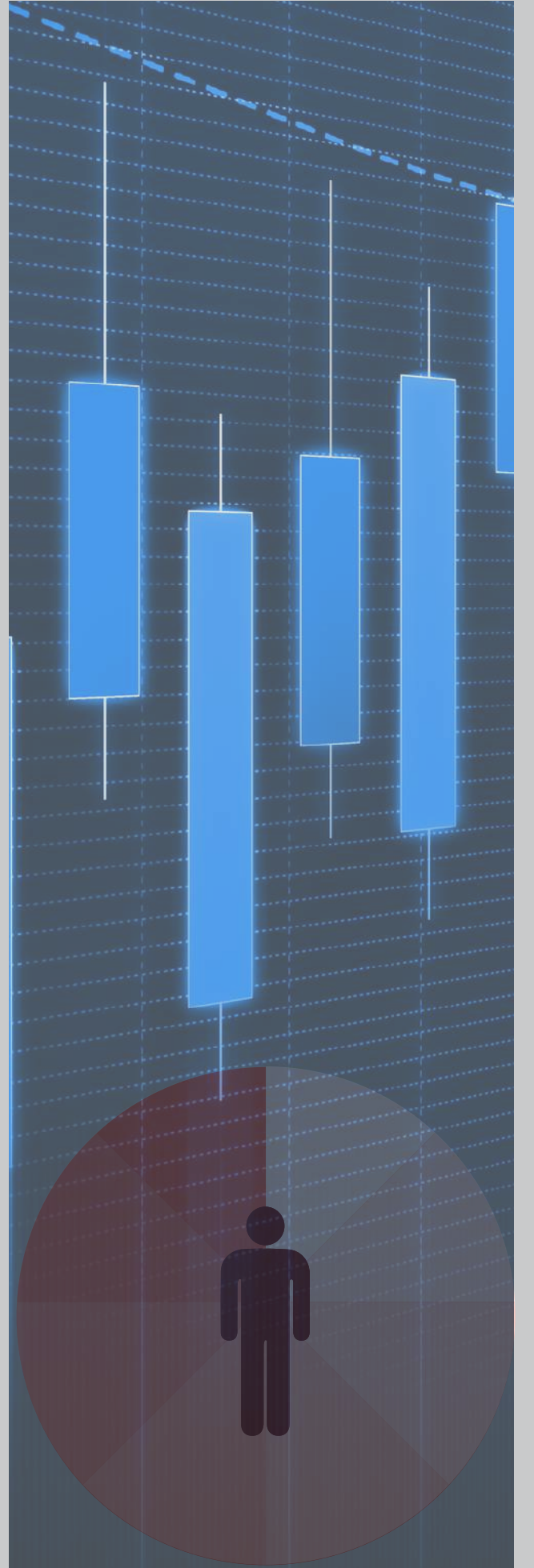
Bir taraftan da Avrupa Birliği, kendi sınırları içerisindeki mülteci sayılarını azaltmak için mevcut Türkiye Cumhuriyeti yönetimi ile anlaşma yolları arıyor. Bu arayış neticesinde ortaya çıkan tablo ise dünya kamuoyunca da malum ve 2020 yılı başlarından beri tecrübe ediliyor. Erdoğan bu durumu AB'yi tehdit maksatlı bir koz olarak elinde bulundurmaya devam ediyor.

Diğer taraftan da Uluslar Arası Af Örgütü (Amnesty International)'nün 22 Haziran 'da yayınladığı raporda da bir kez daha vurgulandığı gibi Yunanistan'ın mevcut sınır politikası sığınmacıları şiddet ve baskı ile geri itmekten ibaret. Deniz sahasında gerçekleşen geri itme faaliyetlerinin yanında Yunanistan'a ait güvenlik güçleri Türkiye-Yunanistan Meriç Nehri sınırında yakaladıkları sığınmacıları herhangi bir yasal prosedür başlatmadan şiddet uygulayarak tekrar nehir yataklarına bırakmak suretiyle Türkiye'ye geri gönderiyorlar.

Uluslararası Af Örgütü'nün raporunda sınır geçişi esnasında yakalanan sığınmacıların yanısıra, 700km ye kadar iç kesimlerde bulunan yerleşim yerlerinde bulunan göçmenlerin de bu bölgeye üniformalı ya da sivil kişiler tarafından getirilerek geri itildiği belirtiliyor. Bu durum tüm sığınmacıları Türkiye sınırlarında belirsizliğe ve güvensizliğe iterken, Erdoğan'ın şiddet ve zulüm politikalarından kaçarak, Avrupa ülkelerinde özgürlük ve koruma arayan Türk vatandaşları açısından daha da trajik sonuçlar doğuruyor.

Ne yazık ki kendi vatandaşlarını koruma niyetiyle katı kurallar uygulayan Yunanistan ve AB ile kendi canlarını kurtarmak, özgürce yaşamak ve yeni hayatlar kurmak isteyen sığınmacıların mücadeleleri, hem coğrafi sınırlarda hem de toplum içerisinde oluşan sosyal sınırlarda devam etmekte.

PUGAT